

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

13. detsember 2018*

Apellatsioonkaebus – Kahju hüvitamise nõue – ELTL artikli 340 teine lõik – Kohtumenetluse ülemäärane kestus kahes Euroopa Liidu Üldkohtu kohtuasjas – Hagejate poolt väidetavalt kantud kahju hüvitamine – Varaline kahju – Pangagarantii kulud – Põhjuslik seos – Viivis – Mittevaraline kahju

Liidetud kohtuasjades C-138/17 P ja C-146/17 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel vastavalt 17. ja 22. märtsil 2017 esitatud apellatsioonkaebused,

Euroopa Liit, keda esindab Euroopa Liidu Kohus, esindajad: J. Inghelram ja Á. M. Almendros Manzano (C-138/17 P),

apellant,

teised menetlusosalised:

Gascogne Sack Deutschland GmbH, varem Sachsa Verpackung GmbH, asukoht Wieda (Saksamaa),

Gascogne SA, asukoht Saint-Paul-les-Dax (Prantsusmaa),

esindajad: *avocat* F. Puel ja *avocat* E. Durand,

hagejad esimeses kohtuastmes,

Euroopa Komisjon, esindajad: C. Urraca Caviedes, S. Noë ja F. Erlbacher,

menetlusse astuja esimeses kohtuastmes,

ja

Gascogne Sack Deutschland GmbH, asukoht Wieda,

Gascogne SA, asukoht Saint-Paul-les-Dax,

esindajad: *avocat* F. Puel ja *avocat* E. Durand (C-146/17 P),

apellandid,

teised menetlusosalised:

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

Euroopa Liit, keda esindab Euroopa Liidu Kohus, esindajad: J. Inghelram ja Á. M. Almendros Manzano,

kostja esimeses kohtuastmes,

Euroopa Komisjon,

menetlusse astuja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: Euroopa Kohtu asepresident R. Silva de Lapuerta (ettekandja) esimese koja presidendi ülesannetes, kohtunikud J.-C. Bonichot, E. Regan, C. G. Fernlund ja S. Rodin,

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

olles 25. juuli 2018. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Euroopa Liit ühelt poolt ja Gascogne Sack Deutschland GmbH ning Gascogne SA teiselt poolt paluvad oma apellatsioonkaebustes, et osaliselt tühistataks Euroopa Liidu Üldkohtu 10. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne vs. Euroopa Liit (T-577/14, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“, EU:T:2017:1), millega esiteks kohustas Üldkohus Euroopa Liitu maksma Gascogne'ile 47 064,33 euro suurust hüvitist varalise kahju eest, mida see äriühing kandis lahendi tegemise mõistliku aja ületamise tõttu kohtuasjades, milles tehti 16. novembri 2011. aasta kohtuotsus Groupe Gascogne vs. komisjon (T-72/06, ei avaldata, EU:T:2011:671) ja 16. novembri 2011. aasta kohtuotsus Sachsa Verpackung vs. komisjon (T-79/06, ei avaldata, EU:T:2011:674) (edaspidi koos „kohtuasjad T-72/06 ja T-79/06“), ning 5000 euro suurust hüvitist Gascogne Sack Deutschlandile ja 5000 euro suurust hüvitist Gascogne'ile mittevaralise kahju eest, mida need ettevõtjad vastavalt kandsid selle rikkumise tõttu, ja teiseks jättis hagi ülejäänud osas rahuldamata.

Vaidluste taust

- 2 Hagiavaldustega, mis saabusid Üldkohtusse 23. veebruaril 2006, esitasid ühelt poolt Sachsa Verpackung GmbH, millest sai hiljem Gascogne Sack Deutschland, ja teiselt poolt Groupe Gascogne SA, millest sai hiljem Gascogne, hagi komisjoni 30. novembri 2005. aasta otsuse C(2005) 4634 [ELTL] artikli [101] kohaldamise menetluse kohta (juhtum COMP/E/38.354 – Tööstuslikud kotid) (edaspidi „otsus C(2005) 4634“). Oma hagiavaldustes palusid nad sisuliselt Üldkohtul see otsus tühistada neid puudutavas osas või teise võimalusena vähendada neile määratud trahvi summat.
- 3 Üldkohus jättis need hagid 16. novembri 2011. aasta kohtuotsusega Groupe Gascogne vs. komisjon (T-72/06, ei avaldata, EU:T:2011:671) ja 16. novembri 2011. aasta kohtuotsusega Sachsa Verpackung vs. komisjon (T-79/06, ei avaldata, EU:T:2011:674) rahuldamata.

- 4 Gascogne Sack Deutschland ja Groupe Gascogne esitasid 27. jaanuaril 2012 apellatsioonkaebused 16. novembri 2011. aasta kohtuotsuse Groupe Gascogne vs. komisjon (T-72/06, ei avaldata, EU:T:2011:671) ja 16. novembri 2011. aasta kohtuotsuse Sachsa Verpackung vs. komisjon (T-79/06, ei avaldata, EU:T:2011:674) peale.
- 5 Euroopa Kohus jättis need apellatsioonkaebused rahuldamata 26. novembri 2013. aasta kohtuotsusega Gascogne Sack Deutschland vs. komisjon (C-40/12 P, EU:C:2013:768) ja 26. novembri 2013. aasta kohtuotsusega Groupe Gascogne vs. komisjon (C-58/12 P, EU:C:2013:770).

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

- 6 Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne esitasid 4. augustil 2014 Üldkohtusse saabunud hagiavaldusega ELTL artikli 268 alusel hagi Euroopa Liidu vastu, keda esindas Euroopa Liidu Kohus, milles palusid, et nende kasuks mõistetak välja hüvitis kahju eest, mida need äriühingud nende endi hinnangul kandsid kohtumenetluse ülemäärase kestuse tõttu Üldkohtu menetletavates kohtuasjades T-72/06 ja T-79/06.
- 7 Vaidlustatud kohtuotsuses otsustas Üldkohus:
 - „1. Mõista Euroopa Liidult, keda esindab Euroopa Liidu Kohus, välja 47 064,33 euro suurune hüvitis Gascogne'i kasuks varalise kahju eest, mida see äriühing kandis lahendi tegemise mõistliku aja ületamise tõttu [kohtuasjades T-72/06 ja T-79/06]. See hüvitis arvutatakse ümber tasandusintressiga alates 4. augustist 2014 kuni käesoleva kohtuotsuse kuulutamiseni aastase inflatsioonimääraga, mille on kõnesoleva perioodi puhul tuvastanud Eurostat (Euroopa Liidu Statistikaamet) liikmesriigis, kus see äriühing asub.
 2. Mõista Euroopa Liidult, keda esindab Euroopa Liidu Kohus, välja 5000 euro suurune hüvitis Gascogne Sack Deutschland GmbH-le ja 5000 euro suurune hüvitis Gascogne'ile mittevaralise kahju eest, mida need äriühingud vastavalt kandsid lahendi tegemise mõistliku aja ületamise tõttu kohtuasjades T-72/06 ja T-79/06.
 3. Mõista lisaks kummalegi eespool punktides 1 ja 2 näidatud hüvitisele välja viivis alates käesoleva kohtuotsuse kuulutamisest kuni täieliku tasumiseni Euroopa Keskpanka (EKP) poolt oma peamiste refinantseerimistehingute puhul kindlaks määratud määraga, mida suurendatakse kahe protsendipunkti võrra.
 4. Jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.
 5. Jätta Euroopa Liidu, keda esindab Euroopa Liidu Kohus, kohtukulud tema enda kanda ning mõista temalt välja Gascogne Sack Deutschlandi ja Gascogne'i kohtukulud, mis on seotud vastuvõetamatuse väitega, mille kohta anti 2. veebruari 2015. aasta kohtumäärus Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne vs. Euroopa Liit (T-577/14, ei avaldata, EU:T:2015:80).
 6. Jätta esiteks Gascogne Sack Deutschlandi ja Gascogne'i ning teiseks Euroopa Liidu, keda esindab Euroopa Liidu Kohus, kohtukulud seoses hagiga, mille kohta on tehtud käesolev kohtuotsus, nende endi kanda.
 7. Jätta Euroopa Komisjoni kohtukulud tema enda kanda.“

Poolte nõuded

- 8 Euroopa Liit palub kohtuasjas C-138/17 P esitatud apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud kohtuotsuse resolutsiooni punkt 1;
 - jätta põhjendamatusesse tõttu rahuldamata Gascogne Sack Deutschlandi ja Gascogne'i nõue esimese astme kohtumenetluses, kus nad nõudsid 187 571 euro väljamõistmist hüvitisena kahju eest, mida nad väidetavalt kandsid selle tõttu, et pidid pikema kui mõistliku aja jooksul tegema täiendavaid makseid pangagarantii eest;
 - mõista kohtukulud välja Gascogne Sack Deutschlandilt ja Gascogne'ilt.
- 9 Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne paluvad Euroopa Kohtul:
- jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja
 - mõista kohtukulud välja apellandilt.
- 10 Euroopa Komisjon palub Euroopa Kohtul apellatsioonkaebus tervikuna rahuldada.
- 11 Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne paluvad kohtuasjas C-146/17 P esitatud apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud kohtuotsus osaliselt;
 - teha lõplik otsus apellantide kantud varalise ja mittevaralise kahju rahalise hüvitise kohta oma täieliku pädevuse alusel ja lähtudes apellantide esimeses astmes esitatud nõuetest;
 - mõista kohtukulud välja Euroopa Liidult.
- 12 Euroopa Liit palub Euroopa Kohtul:
- jätta apellatsioonkaebus osaliselt tulemusetu ja osaliselt põhjendamatusesse tõttu või igal juhul põhjendamatusesse tõttu rahuldamata;
 - mõista kohtukulud välja apellantidelt.
- 13 Esimese koja presidendi 17. aprilli 2018. aasta otsusega liideti kohtuasjad C-138/17 P ja C-146/17 P kohtujuristi ettepaneku ja kohtuotsuse huvides.

Apellatsioonkaebused

- 14 Euroopa Liit esitab kohtuasjas C-138/17 P apellatsioonkaebuse põhjendamiseks kolm väidet.
- 15 Kohtuasjas C-146/17 P esitatud apellatsioonkaebuse põhjendamiseks on esitatud seitse väidet.

Apellatsioonkaebuse esimene väide kohtuasjas C-138/17 P

Poolte argumendid

- 16 Euroopa Liit, kes on apellant kohtuasjas C-138/17 P, märgib oma esimeses väites, et kui Üldkohus asus seisukohale, et eksisteerib piisavalt otsene põhjuslik seos kohtuasjades T-72/06 ja T-79/06 lahendi tegemise mõistliku aja ületamise ja kahjude vahel, mis tekkisid Gascogne'ile pangagarantii kulude kandmise tõttu ajavahemikul, mis vastab nimetatud kohtuasjas lahendi tegemise mõistlikku aega ületavale ajavahemikule, siis rikkus Üldkohus mõiste „põhjuslik seos“ tõlgendamisel õigusnormi.
- 17 Konkreetselt on Euroopa Liit seisukohal, et Üldkohus tugines valele eeldusele, mille kohaselt pangagarantii seadmise otsus tehti ühel ja ainsal ajahetkel, nimelt „esialgse valikuga“ see garantii seada. Kuivõrd aga kohustus trahvi maksta oli olemas liidu kohtute ees toimunud menetluste kogukestuse vältel ja isegi pärast nende menetluste lõppu, sest trahvi ei ole tühistatud, oli esimese kohtuastme hagejatel võimalik maksta trahv ära ja täita seega neil lasuv kohustus. Kuna neil oli võimalik trahv mis tahes ajahetkel ära maksta, siis sellega, et hagejad valisid trahvi maksmise asemel pangagarantii, tegid nad kogu menetluse kestuse jooksul vältava valiku. Euroopa Liidu väitel on just hagejate endi valik trahvi mitte maksta ja asendada trahvi maksmine pangagarantiiga seega pangagarantii tasumise peamine põhjus – seda ei põhjustanud lahendi tegemise mõistliku aja ületamine.
- 18 Komisjon toetab Euroopa Liidu esitatud argumente.
- 19 Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne, vastustajad kohtuasjas C-138/17 P, väidavad esiteks, et Üldkohus toimis õigesti, kui ta jättis käesoleval juhul kohaldamata kohtupraktika, mis tuleneb muu hulgas 21. aprilli 2005. aasta kohtuotsusest Holcim (Deutschland) vs. komisjon (T-28/03, EU:T:2005:139, punktid 121–123), ja 12. detsembri 2007. aasta kohtumäärusest Atlantic Container Line jt vs. komisjon (T-113/04, ei avaldata, EU:T:2007:377, punktid 39 ja 40), sest nagu Üldkohus ka vaidlustatud kohtuotsuse punktis 121 tuvastas, erinevad kõnesoleva juhtumi faktilised asjaolud oluliselt nende kohtuasjade omadest, kus tehti eespool viidatud kohtuotsused, ja teiseks väidavad vastustajad, et selles kohtuotsuses oli õiguslikult piisavalt käsitletud põhjusliku seose olemasolu Üldkohtu tehtud vea ja Gascogne'ile tekkinud kahju vahel.
- 20 Lisaks toonitavad Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne, et tõsiasi, et Euroopa Liit seab põhimõtteliselt kahtluse alla mis tahes hüvitise, jättes kõrvale kõik nõuded neile ettevõtjatele tekkinud kahju hüvitamise kohta, samas kui Euroopa Kohus on oma 26. novembri 2013. aasta kohtuotsuses Gascogne Sack Deutschland vs. komisjon (C-40/12 P, EU:C:2013:768) ja 26. novembri 2013. aasta kohtuotsuses Groupe Gascogne vs. komisjon (C-58/12 P, EU:C:2013:770) ise tunnistanud nii menetluse ülemäärast kestust kui ka sellest kestusest tulenevat kahju, kujutab endast „menetluse kuritarvitamist“.
- 21 Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne paluvad seega kõnesoleva väite tagasi lükata.

Euroopa Kohtu hinnang

- 22 Olgu märgitud, et nagu Euroopa Kohus on juba toonitanud, puudutab ELTL artikli 340 teises lõigus ette nähtud põhjusliku seose tingimus seda, kas liidu institutsiooni tegevuse ja kahju vahel esineb piisavalt otsene põhjuslik seos – mida hageja peab tõendama –, nii et etteheidetav tegevus on kahju peamine põhjustaja (31. märtsi 2011. aasta kohtumäärus Mauerhofer vs. komisjon, C-433/10 P, ei avaldata, EU:C:2011:204, punkt 127 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 23 Selleks, et tuvastada, kas Euroopa Liidu Kohtule etteheidetava tegevuse ja väidetava kahju vahel esineb otsene põhjuslik seos, tuleb seega analüüsida, kas lahendi tegemise mõistliku aja ületamine kohtuasjades T-72/06 ja T-79/06 on peamine põhjus, mille tõttu tekkis pangagarantii tasumisest põhjustatud kulu ajavahemikul, mis vastab mõistliku aja ületamisele.
- 24 Sellega seoses olgu märgitud, et mis puudutab komisjoni vastu esitatud kahju hüvitamise hagi, millega sooviti muu hulgas saavutada selle pangagarantii kulu hüvitamine, mille hagejad seadsid, et peatataks trahviotsuste kohased sissenõuded, kusjuures need otsused hiljem tühistati, siis on Euroopa Kohus otsustanud, et kui otsuses, millega kohustatakse tasuma trahvi, nähakse ette võimalus anda tagatis, mille eesmärk on tagada nimetatud trahvi ja viivise tasumine kuni lahendini trahvi määramise otsuse vaidlustamise kohtuasjas, ei tulene tagatisele tehtud kulutustes seisnev kahju mitte sellest otsusest, vaid huvitatud isiku enda valikust anda tagatis, selle asemel et täita tagasimaksmise kohustus kohe. Neil asjaoludel tuvastas Euroopa Kohus, et puudus igasugune põhjuslik seos komisjonile etteheidetava tegevuse ja väidetava kahju vahel (vt selle kohta 28. veebruari 2013. aasta kohtuotsus Inalca ja Cremonini vs. komisjon C-460/09 P, EU:C:2013:111, punktid 118 ja 120).
- 25 Üldkohus on aga vaidlustatud kohtuotsuse punktis 121 tõdenud, et Gascogne'i esialgne otsus mitte maksta otsusega C(2005) 4634 määratud trahvi otsekohe ära ja seada pangagarantii ei saanud lõhkuda seost kohtuasjades T-72/06 ja T-79/06 lahendi tegemise mõistliku aja ületamise ning sellele ületamisele vastaval perioodil pangagarantii kulude kandmise vahel.
- 26 Konkreetsemalt, nagu ilmneb vaidlustatud kohtuotsuse punktides 119 ja 120, on kaks asjaolu, millele Üldkohus tugines selle kohtuotsuse punktis 121 esitatud järeldusele jõudmiseks, esiteks, et hetkel, mil Gascogne seadis pangagarantii, ei olnud lahendi tegemise mõistliku aja ületamine ette ennustatav ja et kõnealune ettevõtja võis õiguspäraselt oodata, et tema hagi menetletakse mõistliku aja jooksul, ning teiseks, et lahendi tegemise mõistlik aeg ületati pärast Gascogne esialgset otsust seada pangagarantii.
- 27 Kaks asjaolu, mida Üldkohus käsitleb vaidlustatud kohtuotsuse punktides 119 ja 120, ei saa aga olla asjakohased, asumaks seisukohale, et ettevõtja valik pangagarantii seada ei saanud lõhkuda põhjuslikku seost lahendi tegemise mõistliku aja ületamise vahel kohtuasjades T-72/06 ja T-79/06 ja kahju vahel, mis tekkis Gascogne'ile seetõttu, et ta tasus mõistliku aja ületamisele vastaval ajavahemikul pangagarantii kulusid.
- 28 Asjakohased saaksid need nimelt olla vaid siis, kui pangagarantii jõussejätmine oleks kohustuslik, see tähendab kui komisjoni trahviotsuse peale hagi esitanud ettevõtjal, kes otsustab seada pangagarantii, et mitte seda otsust viivitamatult täita, ei oleks õigust enne hagi kohta lahendi kuulutamist trahvi ära maksta ja seatud pangagarantiid lõpetada.
- 29 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 37, 49 ja 50 märkis, ja nagu Euroopa Kohus on juba ka otsustanud, on ettevõtja vaba tegema nii pangagarantii seadmise kui ka selle säilitamise otsuse, arvestades oma finantshuvisid. Nimelt ei takista miski liidu õiguses ettevõtjal mis tahes ajahetkel lõpetamast iseenda seatud pangagarantiid ja maksmast ära talle määratud trahvi, kui ettevõtja leiab, arvestades asjaolude arengut garantii seadmise kuupäeva asjaoludega võrreldes, et niisugune toimumisviis on talle soodsam. Nii võib see olla muu hulgas juhul, kui Üldkohtus toimuva menetluse käik loob ettevõtjas mulje, et kohtuotsus tehakse algselt kavandatust hilisemal kuupäeval, ning et sellest tulenevalt on pangagarantii kulud suuremad, kui selle garantii seadmise hetkel algselt ette sai nähtud.
- 30 Arvestades kõnesoleval juhtumil esiteks asjaolu, et kohtumenetluse suulist osa ei olnud 2009. aasta septembris, see tähendab 43 kuud pärast kohtuasjades T-72/06 ja T-79/06 hagi esitamist, isegi mitte alustatud, nagu nähtub Üldkohtu tõdemustest vaidlustatud kohtuotsuse punktis 63, ja teiseks tõsiasi, et Gascogne pidas konkurentsi valdkonnas esitatud tühistamishagi tavapäraseks menetlusajaks just nimelt 43 kuud, nagu nähtub tema hagiavaldusest esimeses kohtuastmes, siis tuleb tõdeda, et kõige

hiljem 2009. aasta septembris pidi Gascogne'ile olema selge, et kohtumenetluse kestus selles kohtuasjas läheb algselt kavandatust oluliselt pikemaks, ja et ta võis uuesti kaaluda, kas on kasulik jätta alles pangagarantii, kui arvestada lisakulusid, mille selle pangagarantii säilitamine võib tekitada.

- 31 Neil asjaoludel ei saa lahendi tegemise mõistliku aja ületamine kohtuasjades T-72/06 ja T-79/06 olla otsustav põhjus, mille tõttu Gascogne kandis pangagarantii kulusid selle tähtaja ületamisele vastaval ajavahemikul. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 58 tõdes, tuleneb niisugune kahju Gascogne'i enda valikust jätta pangagarantii kehtima kogu selles kohtuasjas toimunud menetluse vältel, sõltumata finantstagajärgedest, mis niisuguse valikuga kaasnevad.
- 32 Kõigist eespool esitatud kaalutlustest järeldub, et kui Üldkohus asus seisukohale, et kohtuasjades T-72/06 ja T-79/06 lahendi tegemise mõistliku aja ületamise ja Gascogne'ile selle aja ületamisele vastaval ajavahemikul pangagarantii kulude tõttu tekkinud kahju vahel on piisavalt otsene põhjuslik seos, siis rikkus Üldkohus mõistet „põhjuslik seos“ tõlgendades õigusnormi.
- 33 Ka vastustajate argumendid, mille kohaselt saab apellandi tegevust kohtuasjas C-138/17 P kvalifitseerida „menetluse kuritarvitamiseks“, ei sea niisugust hinnangut kahtluse alla.
- 34 Kuigi Euroopa Kohus tõepoolest tuvastas 26. novembri 2013. aasta kohtuotsuses Gascogne Sack Deutschland vs. komisjon (C-40/12 P, EU:C:2013:768, punkt 102) ja 26. novembri 2013. aasta kohtuotsuses Groupe Gascogne vs. komisjon (C-58/12 P, EU:C:2013:770, punkt 96), et Üldkohus rikkus nõudeid, mis puudutavad kohtuasjades T-72/06 ja T-79/06 lahendi tegemise mõistliku aja ületamist, siis nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 60 rõhutas ja vastupidi vastustajate väidetele, ei tunnistanud Euroopa Kohus neis kohtuotsustes siiski niisugusest rikkumisest tuleneva kahju olemasolu.
- 35 Vastupidi, Euroopa Kohus otsustas, et nõue hüvitada kahju, mis on tekkinud sellest, et Üldkohus ei ole teinud lahendit mõistliku aja jooksul, tuleb esitada Üldkohtule endale ning et Üldkohus peab hindama viidatud kahju tegelikkusele vastavust ning selle põhjuslikku seost vaidlusaluse kohtumenetluse liiga pika kestusega, analüüsides selleks esitatud tõendeid (vt selle kohta 26. novembri 2013. aasta kohtuotsus Gascogne Sack Deutschland vs. komisjon, C-40/12 P, EU:C:2013:768, punktid 90 ja 94, ning 26. novembri 2013. aasta kohtuotsus Groupe Gascogne vs. komisjon, C-58/12 P, EU:C:2013:770, punktid 84 ja 88).
- 36 Kuna käsitletava väitega tuleb nõustuda, siis järelikult tuleb tühistada vaidlustatud kohtuotsuse resolutsiooni punkt 1, ilma et oleks tarvis teha otsust teise ja kolmanda väite kohta, mille Euroopa Liit esitas oma apellatsioonkaebuse põhjendamiseks kohtuasjas C-138/17 P.

Apellatsioonkaebuse kolm esimest väidet kohtuasjas C-146/17 P

- 37 Kohtuasjas C-146/17 P esitatud apellatsioonkaebuse esimeses, teises ja kolmandas väites on leitud, et Üldkohus rikkus *ultra petita* otsustamise keeldu tõlgendades ja kohaldades õigusnormi, esitas vastuolulise topeltpõhjenduse kantud varalise kahju hüvitist puudutavas osas ning rikkus apellantide kaitseõigusi.
- 38 Kuna need väited puudutavad hüvitise summat, mille Üldkohus määras Gascogne'ile kahju eest, mis tekkis pangagarantii tasumise tõttu kohtulahendi tegemise mõistlikku aega ületaval ajavahemikul, ja kuna käesoleva kohtuotsuse punktist 36 nähtub, et vaidlustatud kohtuotsuse resolutsiooni punkt 1 on tühistatud, siis ei ole kõnesolevaid väiteid enam vaja analüüsida.

Apellatsioonkaebuse neljas ja viies väide kohtuasjas C-146/17 P

Poolte argumentid

- 39 Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne, kes on apellandid kohtuasjas C-146/17 P, väidavad oma neljandas väites, et kui Üldkohus tõdes, et nende mittevaralise kahju hüvitamise nõuet ei ole alust rahuldada, sest Euroopa Kohtu praktika kohaselt, mis tuleneb 26. novembri 2013. aasta kohtuotsusest Gascogne Sack Deutschland vs. komisjon (C-40/12 P, EU:C:2013:768) ja 26. novembri 2013. aasta kohtuotsusest Groupe Gascogne vs. komisjon (C-58/12 P, EU:C:2013:770), ei või liidu kohus, kellele on esitatud kahjuhüvitusnõue, seada lahendi tegemise mõistliku aja ületamise tõttu kahtluse alla trahvisummat, siis rikkus Üldkohus selle kohtupraktika tõlgendamisel ilmselgelt õigusnormi.
- 40 Apellantide väitel tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktis 39 nimetatud kohtuotsustest, et menetluse ülemäärane kestus Üldkohtus ei võimalda tühistada ega vähendada trahvisummat täieliku pädevuse raames menetletavas nõudes, kuivõrd mõistliku aja ületamisega tekkinud kahju hüvitamise küsimust tuleb menetleda eraldi *ad hoc* menetluses, sest menetluse ülemäärane kestus on sõltumatu küsimusest, mille alusel sanktsioon määrati. Nende kohtuotsuste kohaselt ei ole seega mingit seost kahjusummal, mis võidakse mõista välja Üldkohtu menetluse ülemäärase kestuse tõttu tekkinud kahju eest kahjuhüvitusnõude alusel, ja trahvisummal, mis on välja mõistetud konkurentsivastaste tegude eest. Vastupidi, Euroopa Kohtu seisukoht neis kahes kohtuotsuses rajaneb apellantide väitel nende kahe elemendi „täielikul eraldatusel“.
- 41 Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne märgivad oma viiendas väites, et kui Üldkohus jättis rahuldamata nende mittevaralise kahju hüvitamise nõude põhjendusega, et selle summat arvestades seaks niisuguse hüvitise väljamõistmine kõnealustel asjaoludel küsimuse alla apellantidele määratud trahvisumma, siis võttis Üldkohus kasuliku mõju ETL artikli 256 lõikelt 1 ja ETL artikli 340 lõikelt 2 ning rikkus neid sätteid, millega on soovitud nimelt anda liidu institutsioonide põhjustatud kahju ja iseäranis liidu kohtu ees toimunud kohtumenetluse ülemäärase kestuse tõttu kahju kannatanud isikutele tõhus õiguskaitsevahend ning võimaldada neil saada kantud kahju eest sobivat ja täielikku hüvitist ning anda neile tegelik võimalus kohtusse pöörduda.
- 42 Euroopa Liit on kohtuasjas C-146/17 P esitatud apellatsioonkaebuse vastustajana seisukohal, et need väited on tulemusetud ja igal juhul põhjendamatud.

Euroopa Kohtu hinnang

- 43 Hagejad vaidlustavad oma neljanda ja viienda väitega Üldkohtu hinnangu vaidlustatud kohtuotsuse punktis 163.
- 44 Ent nagu ilmneb vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 155–165, on nimetatud hinnang selle kohtuotsuse täiendav põhjendus, kuivõrd Üldkohtu otsus jätta rahuldamata 500 000 euro suurune mittevaralise kahju hüvitamise nõue oli juba piisavalt põhjendatud kõnealuse kohtuotsuse punktis 160, mille sisu apellandid ei ole vaidlustanud.
- 45 Selle kohta olgu öeldud, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale ei saa Üldkohtu otsuse täiendavate põhjenduste kohta esitatud väited tuua kaasa kohtuotsuse tühistamist ja on seega tulemusetud (14. detsembri 2016. aasta kohtuotsus SV Capital vs. ABE, C-577/15 P, EU:C:2016:947, punkt 65 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 46 Järelikult tuleb neljas ja viies väide tulemusetuse tõttu kõrvale jätta.

Apellatsioonkaebuse kuues väide kohtuasjas C-146/17 P

Poolte argumendid

- 47 Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne väidavad oma kuuendas väites, et Üldkohus toimis vastuoluliselt, kui ta mõistis neile mõlemale tekkinud mittevahalise kahju eest välja hüvitise summas 5000 eurot, samas kui Üldkohus tões ühelt poolt, et mittevahalise kahju hüvitis ei või seada isegi osaliselt küsimuse alla komisjoni määratud trahvi summat, ja teiselt poolt tunnistas sõnaselgelt, et apellandid olid kandnud mittevahalist kahju, mis tuli, nagu vaidlustatud kohtuotsuse punktis 165 on märgitud, hüvitada, arvestades „mõistliku aja ületamise ajavahemiku kestust“ ja „kõnesoleva nõude tõhusust“.
- 48 Euroopa Liit on seisukohal, et kõnesolev väide on tulemusetu ja igal juhul põhjendamatu.

Euroopa Kohtu hinnang

- 49 Apellandid väidavad oma kuuendas väites, et vaidlustatud kohtuotsuse põhistus on kahes küsimuses vastuoluline.
- 50 Mis esiteks puudutab argumente, et omavahel on vastuolus ühelt poolt vaidlustatud kohtuotsuse punktid 161–164 ning teisalt selle kohtuotsuse punkt 165, siis piisab, kui märkida, et kõnealuse kohtuotsuse resolutsioon on osas, milles sellega mõistetakse apellantidele mittevahalise kahju eest välja väiksem hüvitis kui 500 000 eurot, vaidlustatud kohtuotsuse punktis 160 piisavalt põhjendatud, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 44. Järelikult on argumendid, millega soovitakse vaidlustatud kohtuotsuse punkte 161–165 vaidlustada, tulemusetu ja tuleb vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 45 viidatud kohtupraktikale seega tagasi lükata.
- 51 Mis teiseks puudutab argumente, mille järgi vaidlustatud kohtuotsuse punkt 165 on vastuoluline, siis tuleb märkida, et asjaolu, et hüvitis, mille Üldkohus määras hagejatele mittevahalise kahju tekitamise eest ebakindluse tõttu otsuste planeerimisel ja ettevõtete haldamisel, on üksnes 5000 euro suurune, ei välista seda, et Üldkohus võttis arvesse lahendi tegemise mõistliku aja ületamise ajavahemiku kestust ja kõnesoleva nõude tõhusust.
- 52 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 165 ei ole seega mingit vastuolu.
- 53 Järelikult tuleb kuues väide osaliselt tulemusetu ja osaliselt põhjendamatu tõttu tagasi lükata.

Apellatsioonkaebuse seitsmes väide kohtuasjas C-146/17 P

Poolte argumendid

- 54 Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne väidavad oma seitsmendas väites, et kui Üldkohus piirdus vaidlustatud kohtuotsuses mingit põhjendust esitamata esiteks selle kohtuotsuse punktis 154 tõdemusega, et „lahendi tegemise mõistliku aja ületamise tuvastamine on selle rikkumise eset ja raskust arvestades piisav, et korvata mainele väidetavalt tekkinud kahju“, ja teiseks punktis 165 tõdemusega, et „5000 euro suurune hüvitis, mis mõlemale hagejale välja mõisteti, on sobiv hüvitis kahju eest, mis tekkis neile pikaleveninud ebakindla olukorra tõttu menetluse kestel“, siis jättis Üldkohustus vaieldamatult täitmata tal lasuva põhjendamiskohustuse.
- 55 Euroopa Liit palub selle väite tagasi lükata.

Euroopa Kohtu hinnang

- 56 Oma seitsmendas väites heidavad hagejad Üldkohtule ette, et viimane ei põhjendanud vaidlustatud kohtuotsust piisavalt.
- 57 Mis esiteks puudutab etteheidet, millega soovitakse vaidlustatud kohtuotsuse punkt 154 vaidlustada, siis tuleneb selle kohtuotsuse punktidest 151–154, mis käsitlevad hagejate väitel nende mainele tekkinud kahju ja eelkõige väljendist „igal juhul“, mis esineb sama kohtuotsuse punktis 154, et viimati nimetatud punktis esitatud hinnang on täiendav põhjendus, kuivõrd sama kohtuotsuse punktis 153 esitatud põhjendusest piisab, et jätta rahuldamata kahjuhüvitusnõue osas, mis puudutab mainele väidetavalt tekitatud kahju.
- 58 Vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 45 viidatud kohtupraktikale on see väide tulemusetu ja see tuleb seega tagasi lükata.
- 59 Mis teiseks puudutab vaidlustatud kohtuotsuse punkti 165 kohta esitatud etteheidet, siis tuleb tõdeda, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale peab kohtuotsuse põhjendusest selgelt ja ühemõtteliselt nähtuma Üldkohtu arutluskäik, et puudutatud isikul oleks võimalik mõista tehtud otsuse põhjendust ja et Euroopa Kohus saaks teostada oma kohtulikku kontrolli (2. aprilli 2009. aasta kohtuotsus France Télécom vs. komisjon C-202/07 P, EU:C:2009:214, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 60 Lisaks olgu märgitud, et kahju hüvitamise hagide konkreetses kontekstis on Euroopa Kohus korduvalt otsustanud, et kui Üldkohus tuvastab kahju olemasolu, siis on ainult tema nõude piirides pädev otsustama kahju hüvitamise viisi ja ulatuse üle. Selleks aga, et Euroopa Kohus saaks Üldkohtu otsuse üle kohtulikku kontrolli teostada, peab see otsus olema piisavalt põhjendatud ja kahju hindamise osas viitama kriteeriumidele, mida on välja mõistetud summa määramisel arvesse võetud (30. mai 2017. aasta kohtuotsus Safa Nicu Sepahan vs. nõukogu C-45/15 P, EU:C:2017:402, punktid 50 ja 51 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 61 Ent nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 100, selgitas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 147–157 esiteks piisavalt põhjuseid, mille tõttu ta asus seisukohale, et hageja väidetud mittevaralise kahju tekkimine oli teatud liiki kahju osas piisavalt tõendatud, kuid muud liiki kahju osas mitte. Seejärel märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 158, et kohtuasja asjaolusid arvesse võttes ei saanud hinnang, et lahendi tegemise mõistlikku aega on ületatud, täielikult korvata tuvastatud mittevaralist kahju, mis tekkis pikaleveninud ebakindla olukorra tõttu, millesse hageja kohtuasjades T-72/06 ja T-79/06 toimunud menetluse vältel oli asetatud. Lõpuks tõi Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 159–164 välja kriteeriumid, mida arvestati hüvitise summa määramisel.
- 62 Neil asjaoludel ei saa hagejad heita Üldkohtule ette, et ta jättis põhjendamiskohustuse täitmata, kui ta otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 165, et arvestades eelkõige lahendi tegemise mõistliku aja ületamise ulatust, apellantide käitumist, vajadust tagada konkurentsieeskirjade järgimine ja esimeses kohtuastmes esitatava hagi tõhusust, kujutab kummalegi apellandile välja mõistetud 5000 euro suurune hüvitis endast kohtuasjades T-72/06 ja T-79/06 toimunud menetlustes tekkinud pikaleveninud ebakindla olukorra tõttu kantud kahju eest sobivat hüvitist.
- 63 Järelikult tuleb seitsmes väide osaliselt tulemusetu ja osaliselt põhjendamatusena tõttu tagasi lükata.
- 64 Kõigist eespool esitatud põhjendustest lähtudes tuleb apellatsioonkaebus kohtuasjas C-146/17 P tervikuna rahuldamata jätta.

Hagid Üldkohtus

- 65 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 61 esimese lõigu kohaselt tühistab Euroopa Kohus Üldkohtu otsuse, kui apellatsioonkaebus on põhjendatud. Ta võib ise teha asja suhtes lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium lubab, või suunata asja tagasi Üldkohtusse otsustamiseks.
- 66 Käesolevas kohtuasjas leiab Euroopa Kohus, et tuleb teha lõplik kohtuotsus Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne'i poolt Üldkohtule esitatud kahjuhüvitusnõude kohta osas, milles ettevõtja soovib saada hüvitist pangagarantii maksmisega seotud kulude tõttu väidetavalt tekkinud kahju eest ajavahemikul, mil kohtuasjades T-72/06 ja T-79/06 ületati lahendi tegemise mõistlikku aega.
- 67 Selle kohta tuleb märkida, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on ELTL artikli 340 teise lõigu tähenduses liidu lepinguvälise vastutuse tekkimise eeldus see, et samal ajal on täidetud teatavad tingimused: liidu institutsioonile etteheidetava tegevuse õigusvastasus, kahju tegelik tekkimine ja põhjuslik seos institutsiooni tegevuse ja viidatud kahju vahel (20. septembri 2016. aasta kohtuotsus Ledra Advertising jt vs. komisjon ja EKP, C-8/15 P – C-10/15 P, EU:C:2016:701, punkt 64 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 68 Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 53 tõdes, tuleb hagi juhul, kui üks neist tingimustest ei ole täidetud, tervikuna rahuldamata jätta, ilma et oleks tarvis analüüsida muid liidu lepinguvälise vastutuse tingimusi (14. oktoobri 1999. aasta kohtuotsus Atlanta vs. Euroopa ühendus, C-104/97 P, EU:C:1999:498, punkt 65 ja seal viidatud kohtupraktika). Lisaks ei ole liidu kohus kohustatud neid tingimusi analüüsima kindlaksmääratud järjekorras (18. märtsi 2010. aasta kohtuotsus Trubowest Handel ja Makarov vs. nõukogu ja komisjon, C-419/08 P, EU:C:2010:147, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 69 Põhjustel, mis on esitatud käesoleva kohtuotsuse punktides 22–32, tuleb Gascogne Sack Deutschlandi ja Gascogne'i poolt Üldkohtule lahendamiseks esitatud kahjuhüvitusnõue jätta rahuldamata osas, milles sellega soovitakse saada 187 571 euro suurust hüvitist varalise kahju eest, mis tekkis pangagarantii maksmisega seotud kuludest ajavahemikul, mil kohtuotsuseskohtuasjades T-72/06 ja T-79/06 ületati lahendi tegemise mõistlikku aega.

Kohtukulud

- 70 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 184 lõige 2 sätestab, et kui apellatsioonkaebus on põhjendatud ja Euroopa Kohus teeb ise kohtuasjas lõpliku otsuse, otsustab ta kohtukulude jaotamise.
- 71 Kodukorra artikli 138 lõike 1 kohaselt, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 72 Kuna Euroopa Liit on nõudnud, et kohtukulud mõistetakse välja Gascogne Sack Deutschlandilt ja Gascogne'ilt ja kuna viimaste nõuded on vastavalt kohtuasjades C-138/17 P ja C-146/17 P rahuldamata jäetud, siis tuleb nendelt ettevõtjatelt lisaks nende endi kohtukuludele mõista välja ka kõik Euroopa Liidule käesolevas kahes apellatsioonimenetluses tekkinud kohtukulud.
- 73 Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 3 kannavad Euroopa Liit ja Gascogne Sack Deutschland ning Gascogne ise enda kohtukulud, mida nad kandsid esimeses kohtuastmes toimunud kohtumenetluses.

- 74 Kodukorra artikli 140 lõike 1 kohaselt, mis kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel on kohaldatav apellatsioonimenetluse suhtes, kannavad menetlusse astunud liikmesriigid ja institutsioonid ise oma kohtukulud. Lisaks tuleneb kodukorra artikli 184 lõikest 4, et kui esimeses astmes menetlusse astuja ei ole ise apellatsioonkaebust esitanud, ent osaleb Euroopa Kohtu menetluse kirjalikus või suulises osas, siis võib Euroopa Kohus jätta tema kohtukulud tema enda kanda.
- 75 Komisjon, kes astus esimeses astmes menetlusse ja osales kohtuasjas C-138/17 P apellatsioonkaebust puudutava menetluse kirjalikus osas, kannab ise nii talle esimeses astmes kui ka apellatsiooniastmes kohtuasjas C-138/17 P tekkinud kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. Tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 10. jaanuari 2017. aasta kohtuotsuse Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne vs. Euroopa Liit (T-577/14, EU:T:2017:1) resolutsiooni punkt 1.
2. Jätta rahuldamata Gascogne Sack Deutschland GmbH ja Gascogne SA esitatud apellatsioonkaebus kohtuasjas C-146/17 P.
3. Jätta rahuldamata Gascogne Sack Deutschland GmbH ja Gascogne SA kahjuhüvitusnõue osas, milles need ettevõtjad soovivad saada hüvitist summas 187 571 eurot väidetava varalise kahju eest, mis seisneb pangagarantii maksmisega seotud kulude tasumises ajavahemikul, mil kohtuasjades, milles tehti 16. novembri 2011. aasta kohtuotsus Groupe Gascogne vs. komisjon (T-72/06, ei avaldata, EU:T:2011:671) ja 16. novembri 2011. aasta kohtuotsus Sachsa Verpackung vs. komisjon (T-79/06, ei avaldata, EU:T:2011:674), ületati lahendi tegemise mõistlikku aega.
4. Jätta Gascogne Sack Deutschland GmbH ja Gascogne SA nii apellatsiooniastme kui ka esimese kohtuastme kohtukulud nende endi kanda ja mõista neilt välja kõik kohtukulud, mida kandis käesolevas apellatsioonimenetluses Euroopa Liit, keda esindab Euroopa Liidu Kohus.
5. Jätta Euroopa Liidu, keda esindab Euroopa Liidu Kohus, esimese kohtuastme kohtukulud tema enda kanda.
6. Jätta Euroopa Komisjoni kohtukulud esimeses kohtuastmes ja apellatsiooniastmes kohtuasjas C-138/17 P tema enda kanda.

Allkirjad